

عنوان مقاله:

لزوم حفاظت کیفی و تعیین زونهای حفاظتی منابع آب کارست در ایران

محل انتشار:

سومین کنفرانس ملی حفاظت خاک و آبخیزداری با محوریت «پایش و ارزیابی منابع و مدیریت آنها در حوزه‌های آبخیز» (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 10

نویسندگان:

سعیده منبری - دانش‌آموخته کارشناسی ارشد محیط زیست و منابع طبیعی، مرکز تحقیقات بیابان، دانشگاه تهران

محسن فرزین - استادیار دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه یاسوج

مجید خزایی - کارشناس پژوهشی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان کهگیلویه و بویراحمد

خلاصه مقاله:

گسترش قابل توجه سازندهای کارستی به ویژه سازندهای کربناته در زون های زمین شناسی زاگرس، کپه داغ، البرز و به صورت محدود در نواحی مرکزی ایران، شرایط مناسبی در شکل گیری مخازن نسبتا قابل توجه آب زیرزمینی کارستی را در کشور ایجاد کرده است. با افزایش روز افزون جمعیت و نیاز فزاینده به منابع آب، بهره‌برداری از منابع آب کارست رو به فزونی نهاده است. این بهره برداری بیرویه در بسیاری از نقاط، منجر به عدم تعادل در آبخوان های کارستی و خشکیدن چشمه ها شده است به طوری که این منابع، به احیا و مدیریت پایدار، نیاز مبرم دارند. ماهیت کارست به گونه ای است که همواره خطرپذیری زیادی را در ارتباط با هر گونه فعالیت انسانی که با آن سروکار داشته باشد را به دنبال دارد از این رو، حفاظت از چشم اندازهای کارستی یک منطقه می تواند از گسترش آلودگی جلوگیری کرده و به ویژه استفاده نامتعارف از منابع کارستی مثلا آلودگی فروچاله های کارستی را کاهش دهد. نقشه آسیب پذیری به عنوان ابزاری برای ارزیابی آسیب پذیری آبخوان کارستی تهیه می شود و به عنوان پایه ای برای زون بندی حفاظتی و طرحریزی کاربری اراضی پیشنهاد شده است. ریسک آلودگی آب زیرزمینی به نقشه آسیب پذیری بستگی دارد و در نتیجه استفاده از روش های ویژه برای تعیین آسیب پذیری، نتایج گویاتر و دقیق تری را ارائه می دهد. در واقع، تهیه نقشه آسیب پذیری یکی از روش هایی است که عمدتا در پژوهش پیچیده هیدروژئولوژیکی به عنوان روشی افزوده برای مطالعات حفاظت آب زیرزمینی، برنامه های آمایشی یا پروژه های ارزیابی تاثیر و فشار، مورد استفاده قرار می گیرد. به منظور تعیین آسیب پذیری و تهیه نقشه حساسیت به آلودگی آبخوان های کارستی، همواره تلاش شده است که روش و مدلی ویژه و منطبق با ویژگی های سیستم کارستی ارائه گردد که بدین منظور چندین روش ارائه شده است؛ خاستگاه این روش ها عموما اروپا می باشد و اختلاف آنها بیشتر در نمره دهی و گاهی معیارهای انتخابی است. با توجه به گستردگی وسیع سازندهای کربناته و رخساره های کارستی در ایران و به ویژه در زون زاگرس و نیز مقدار بارش نسبتا مشابه با برخی از کشورهای اروپایی، پیشنهاد می گردد که رویکرد اروپایی را به منظور تعیین آسیب پذیری آبخوان های کارستی در محدوده زاگرس مد نظر قرار داده و از روش های مبتنی بر آن از جمله COP، اسلوونی COP+K، KAVA، آسیب پذیری و در نتیجه زون های حفاظتی لازم را تعیین کرد. در نهایت، می توان با مبنا قرار دادن رویکرد اروپایی، آسیب پذیری و زون های حفاظتی آبخوان های کارستی کشور را تعیین و با اعتبارسنجی و صحت سنجی، دیگر عوامل موثر در آسیب پذیری آبخوان کارستی از جمله وضعیت خطواره های کارستی مانند تعداد، تراکم و جهت خطواره ها، را نیز به مدل وارد کرد و در واقع، یک مدل جدید و منطقه ای مختص ایران معرفی و اجرا نمود.

کلمات کلیدی:

منابع آب کارست، آسیب پذیری کارست، حفاظت کارست

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/908333>

